

Adam Borzič

Milé čtenářstvo Tvaru,

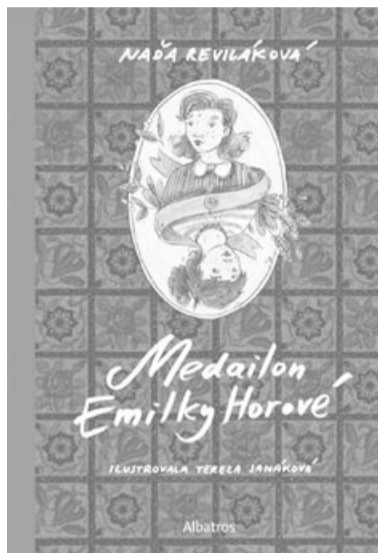
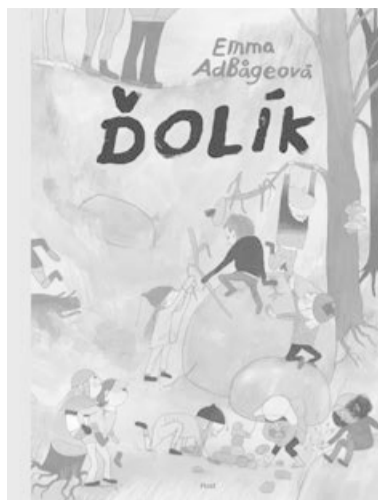
tak rád bych v tomhle čase napsal něco útěšného, něco světelného, ale cítím se tak jako mnozí z vás na hranici svých duševních sil. Zdá se mi, že žijeme v jakémsi temném bardu, v němž čas houstne jako kouř. Jan Němec mi nedávno řekl, že to připomíná předeheru k apokalypse. Jak v tom všem žít a přežít? V krizi, která je permanentní? Staré mutace a nové mutace, další nemocní, další mrtví, únava, zmar, rozdělená společnost, agrese na sítích, rozpaky nad politickými elitami a jejich řešením situace, obdiv k těm, kteří opět padají únavou při záchraně životů, nejistota, úzkost, to vše se pohybuje před vnitřním zrakem jako jakási pantomima – tak rychle, až je pomalá. Jak zacházet s křehkostí, která prostupuje svět a jež se zřejmě nikomu z nás nevyhne? Nemám na to odpověď. Jako básník i terapeut jsem zvyklý se spíš ptát. Pokud mi něco v těchto dnech pomáhá, pak je to vědomí sdílené zranitelnosti. Přijmout skutečnost, že jsme zranitelní a křehcí, a že i v tom se vyjevuje mystérium života. A nepřestat vnímat, že jsou v tomhle příběhu i druzí. Že jsme v něm společně.

Ale i ve stínu nemoci život žije. A žijí také literární časopisy. A tak v době, kdy se opět ve světě houfně zavírají hranice kvůli šíření nové, agresivnější mutace covidu, se v předposledním letošním Tvaru díváme do světa. Zpovídanou osobností je ukrajinský prozaik a novinář Taras Prochasko, s nímž můžete nasednout do vlaku a projet třeba Zakarpatí. V rubrice Výročí si připomínáme básníka Nikolaje Gumiljova v překladech jednoho z nejtalentovanějších mladých básníků Tima Postovita. A výročí má i jiný velký ruský básník N. A. Někrasov, jehož dílo ve své studii přibližuje Vladimír Novotný. A když už jsme u velkých autorů, tak se na stránky Tvaru alespoň na skok vrátil náš oblíbený Hans Magnus Enzensberger v překladu Pavla Novotného.

Z řady dalších textů bych vás rád upozornil na ukázkou z chystané knihy francouzského myslitele Bruna Latoura *Kde to jsem? Lekce lockdownu* v překladu Markéty Jakešové. Text pro mě až překvapivě odhaluje existenciální rozměr jeho myšlení. Tuhle část asi dlouho nezapomenu: „I když se snažím dodržovat řádný odstup a obtížně dýchám přes chirurgickou roušku, moc daleko se nedostanu, neboť jakmile naplním svůj nákupní vozík, vzroste úzkost: Tento šálek kávy ničí tropickou půdu; toto triko uvrhá do bída dítě z Bangladéše; z krvavého steaku, na který jsem se těšil, vane metan, urychlující klimatickou krizi. A tak naříkám a frňukám, vyděšený z proměny – probudím se ještě někdy z této noční můry; budu jako dřív: svobodný, nevinný, pohyblivý? Ach, člověk minulosti!“ Člověka to až bolí číst. Ostatně James Lovelock, který svojí hypotézou Gaia ovlivnil i Latourovu koncepci návratu na zem, nedávno označil covid za první varování Gaia. Jací budeme v budoucnosti? Změníme se? Budeme muset? Nebo se všechno rozpadne? Podle jaké mapy máme postupovat? Něco už tušíme. Ale i tak kráčíme hodně potmě...

Přeji vám živé čtení. ■

Falunská uzenka

Vánoce jsou svátky opulentního knižního hodování. Každý chce pod stromečkem nějakou tu novotou vonící lahůdku najít a zároveň touží dobrotou potěšit ostatní. V případě dětí je o Vánocích kniha nutností. Letos bude zase z čeho vybírat, už teď skáčou novinky ven jako párky z automatické narážky. Rychle si nactpeme spížirny, po Novém roce možná dojdou střívka a nám bude kručet v intelektuálním břiše i v peněženke.

První netuctově sekanou lahůdkou pro děti, která se i dospělým úplně rozplyne na jazyku, je spoustou veselého, štiplavého koření ochucený bilderbuch *Dolík* (Host) švédské autorky Emmy AdBågeové. Citlivý jazyček ocení autorčinu znalost dětské duše, pochopení skutečných potřeb týkajících se adekvátního prostoru pro hru i partácké sounáležitosti. Autorka trefně kritizuje přemrštěnou potřebu dospělých určovat, co je správné a co nevhodné v alibistické touze neriskovat problémy. Jakmile se vyskytne sebemenší záminka, neváhají lehce zkostnatělí pedagogové použít úskočný manévr a zasáhnout do ideální dětské symbiózy. Přestávkový život téhle školičky je bohatý díky dětské fantazii a splynutí s prostředím – kdysi dávno vybagrovanou dírou za školou, nyní částečně zarostlou, částečně dětskými zadky uklouzanou. Jak nudná je ve srovnání s kořeny a nahnutou hlinou oficiální hrací plocha s průlezkou a houpačkami! Děti jsou jako výhonky plevele. Vědí, co je pro ně dobré a svou cestu na vzduch si najdou. Se zemí srovnaný dolík je podlou dospěláckou zradou, ale... když se podíváte kousek stranou, najdete něco, co vám úsměv rozjasní. V případě kvalitních bilderbuchů, které za skrovným textem a výbornou ilustrací skrývají hlubší příběh, záleží zásadně na kvalitě překladu. Čím méně textu, tím pečlivěji je potřeba volit slova. Pavle Nejedlé tímto uděluji rád zlaté překladatelské klobásky a nakladatelství Host medaili uzeneho rypáčku za schopnost opakovaně vyčmouchávat opravdové špeky zahraniční literatury pro děti.

Druhá nožka dětského párku by se mohla zdát být tučovou stripytkou, ale zaujme neobvyklým historickým kořením. Naďa Reviláková debutovala krátkou prózou *Deník Dory Grayové*. Nyní se na trh dostává volně pokračování: *Medailon Emilky Horové* (Albatros). Čtivý holčičí příběh o objevení neznámé minulosti rodiny s sebou přináší v dětské literatuře opomíjené téma odsunu sudetských Němců. Párek je jemně mletý, není nutné se bát, že si mladý konzument vylomí zub o kost nebo mu zaskočí kus tučné kontroverze. Záměrem bylo servírovat i překvapivé ingredience způsobem, který by dětem nezpůsobil bolení břicha, ale přiměl je o zajímavých chutích hovořit s dospělými, žádat víc informací a zajímat se o původ surovin.

P. S. Co se nevejde do spížirny, cpěte do mrazáku. ■

inzerce

Čtete nové knihy z Revolveru!
U dobrých knihkupců
a za nejvýhodnější cenu
na www.revolverrevue.cz.

L. DOBYČIN
MĚSTO EN A JINÉ PRÓZY
první český knižní
výbor mimořádného autora
„Anděl, kterého mi darovala
L. Kusmanová, nešel odlepit,
takže jsem ho tam musel nechat.
Bylo mi to moc líto. Polbil jsem ho.“

ONDŘEJ SEKANINA
ŠAMANSKÝ RŮŽENEC
108 „vizi“ ženy pocházející
z Thajska a žijící v Čechách
„Jsem dcera šamana. Vidím
věci, které nikdo jiný nevidí.
Slyším věci, které nikdo jiný
neslyší.“

MARTIN RYŠAVÝ
TUNDRA A SMRT
cestopisný román
„Ticho je třeba zobrazit,
a to určitým zvukem. Kde ho
vzít, aby to trochu odpovídalo
tomu, co jsem zažil?“

99 SLOV O PRÓZE

Edgar Dutka: Letní valčíky,
Euromedia Group, Praha 2021

Pavel Janoušek

Nepřilíší promyšlený krimipříběh o tom, že oddávat se během víkendu špinavostem konzumního života je vlastně horší než z mladistvého zoufalství znásilnit a málem zabít neznámou ženskou, je napsán způsobem připomínajícím televizní inscenace z let sedm-

desátých, do nichž je ostatně situován. Rozdíl je jen v tom, že na normalizační dějový základ je mechanicky naroubováno „polistopadové hodnotové zrcadlo“, přímočaře čtenáři „oznamující“, že nejhoršími lidmi, prospěcháři a sexuálními podvodníky tehdy a vždycky byli členové té jejich komunistické partaje. A to vše je obaleno mnoha situacemi a slovy tak, aby vzniklo děsný čtivo, co se bude dobře prodávat. Výsledek je ovšem k neučtení. ■

inzerce

Nakladatelství MALVERN vydává

Robert Rybicki: Gram mozku

Poezie polského squattera, nekompromisní a výbušná, vzbudila pozornost ve světě, a tak jeho sbírka vychází současně s výběrem *The Squatters' Gift*, kterou Robert Rybicki vydává v USA v nakladatelství Dalkey Archive Press. Dnes v Polsku velmi uznávaný básník Robert Rybicki žil před několika lety také v Praze, ve squatech Cibulka a Klinika.

Z polštiny přeložil Petr Motýl